

Előfizetési ár:

Egész évre — — — 4 K.
 Fel évre — — — 2 K.
 Negyed évre — — — 1 K.
 Egyes szám — — — 20 i.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KAROLY
 m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNO
 m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
 erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ES KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronként 10 fillérrel, táblazatos és garmond betűnől kisebb betűfaj szedés másfélzettes egységárral számított. — Az egész oldal utógasab széles.

Előfizetőknek az állásjelentés és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Olvasóinkhoz.

Szaporítsuk az erdei legelőket. (Sugár Károly.)

A hűtőházak vadászati jelentősége. (Sugár Károly.)

Különfélék: Luczszék. — Koresolyázás. — Haláleseti segély. —

Nyugdíj-segélybiztosítás. — Állati járványok. — Időjelzés. —

Humor.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

Szerkesztői üzenetek.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Tárca. Rókanyom. (Szilárd Ferencz dr.)

Olvasóinkhoz.

Az idők végtelenében révedező arasznyi létünk ismét egy határkőhöz érkezett. Néhány nap még s lezáródik az Ő-esztendő összes viszontagságaival és csalódásaival, örömeivel és sikereivel egyetemben, hogy helyét az ismeretlenség ködéből előrenyomuló Új-esztendőnek átengedje.

A világtörténelem az 1910-ik esztendőről bizonyára oly nagy eseményeket fog feljegyezni, hogy azok tömege s fontossága rendszerint évtizedeknek, sőt századoknak munkásságát öleli fel. A Halley-üstökös jöveteléhez fűzött babonás félelem s ideges rettegés talán nem is volt egészen indokolatlan. Ki tudná megmondani, hogy a nagy mindenséget mozgató titáni erők mérhetetlen hatalma, avagy a véletlen szülte-e azokat a szélsőségekben ingadozó természeti tusákat, melyek nyomán ez évben annyi katasztrófa s annyi nyomor keletkezett.

A krassó-szörénymegyei felhőszakadások és a zemplénmegyei jégesők pusztító munkájában s az egész földkerekségen végigszáguldott orkánok, ciklonok s árvizek rombolásaiban vajjon mi mozgatta az örvöngő elemeket?

S vajjon micsoda láthatatlan delejesség láza izgatta fel néhol az emberiséget, hogy a fokozatos fejlődésnek természetadta egyenletes haladásával szakítva, erőszakal rázta le bilincseit s tüzzel-vassal törtet előre, hogy célját megvalósítsa.

Az ifjú-törökök megünt szultánjukat száműzik s förtelmes vérontással ültették a megüresedett «fényes portába» az új fejedelmet. A spanyol királyi nász izgalmai még le sem csillapodtak, már is új veszedelmek lépnek előtérbe s a reakció és szabadgondolkodás élet-

halál tusája reszketteti meg a monarchiának aláásott alapjait.

Ez alatt Portugália vulkanikus földje egyre dübörgött s a szépséges anyakirályné egy borzalmas éjszakán kartácsok és bombák záporában menekül, hogy koronás fiának idegen nemzetek oltalma alatt polgári otthont keressen. Pedig arcát most is gyászfátyol takarja s frissen él emlékében az a szomorú nap, melyen gyilkos kezek fosztották meg királyi hitvesétől.

Bennünket csak a Gondviselés és egy böcs uralkodó megfontolt elhatározása mentett meg attól, hogy véres csatákkal fojtsuk el szerb szomszédunknak nagyzási hőbortját, kihívó örvöngését.

A tudomány pedig ugyancsak lázas iramban törtet előre. A föld rögén járó-kelő embernek sok ezer esztendő álma valósult meg. Szárnyra kél, átrepül a tengeren s az első sikeren felbuzdulva, egyik a másik után vállalkozik a nyaktörő légi útra, hogy a találmányt tökéletesítse s az emberi haladásnak önkénytes mártírjává avassa önmagát.

Csendes magányban kutat ez alatt két tudós orvos lombikjai és betegek között s feltalálja annak a rettenetes nyavalyának gyógyszerét, melyből eddig nem volt menekülés, csak pusztulás . . . . «hetediziglen». Soha olyan ellentétes munkásság, soha annyi egymást meghazudtoló törekvés, mint korunkban.

A társadalomnak legjobbjai kelnek versenyre, hogy a felebaráti szeretet szolgálatában mennél jobbat, menél többet alkossanak. Sorra keletkeznek a gyermekeket, aggokat, árvákat, elhagyottakat, rokkantakat és betegeket gyámolító egyesületek és intézmények. Ezalatt pedig a nemzeteknek egymásra féltékeny nagyhatalmi törekvése milliárdokat költ öldöklő fegyverekre, ágyúkra s hajóóriásokra, hogy kiméletlenül rontsa le pár óra alatt azt, a mit a jótékonyág évtizedes nehéz munkája megmentett.

Pedig az Úr jóslata feltartózatlanul be fog következni. Egy nyáj, egy akol. Talán ép a felebaráti szeretet nemes szolgálatának és a nagyhatalmi szereplés iránti erőszakos törekvésnek örületes ellentéte fogja megérlelni az emberiségben azt a meggyőződést, hogy az általános jólétet csak a kölesönös megértés alapoz-

5
310
10,00

hatja meg s nem a külső formákat kereső kicsinyes feltékenykedés. Lehet, hogy még távol van az idő, de be fog következni, mikor az emberiség egy nyájként fog tömörülni a földi lét aklába, nem keresve különbséget abban, hogy milyen nyelven dicséri az Urat, mert lehetlenség, hogy a haladó kulturának, a felvilágosodottságnak és tudománynak akarva, nem akarva más lehessen a végső célja, mint a világbéke.

Szent karácsony ünnepén s az új esztendő küszöbén lapunk szerény munkálkodása is határközhöz érkezett. A betlehemi jászolban született Megváltó által hirdetett szeretet melegével köszöntjük az olvasót «Az Erdő» IV-ik évfolyamának utolsó lapjával. Hálásak vagyunk az eddigi támogatásért s kérjük, hogy a esatolt utalványt «Az Erdő» V-dik évfolyamának előfizetésére s minél több új előfizető toborzására felhasználni szíveskedjenek.

Szaporítsuk az erdei legelőket.

Irta: Sugár Károly.

Alig van ma az ország társadalmának kiáltóbb panasza, mint a húdrágaság. A szerény háztartás a húsinség terheit ép úgy megérzi, mint a gazdagoknak dúsan terített asztala. A húdrágaságról panaszodik a napi sajtó, annak okait fürkészi a szakirodalom s bajait enyhíteni iparkodik a kormány a társadalom legjobbjaival egyetemben.

Azok, kik mezőgazdasággal nem foglalkoznak, a szomszédos Balkán-államok vámsorompóinak megnyitását sürgetik, mert azt hiszik, hogy Románia, Szerbia és Bulgária szarvasmarha-, sertés- és juhállománya bőven kárpótolhatja majd azt a hiányt, mely hazánk hústermelésében a fogyasztás, illetve kereslettel szemben beállott.

Az állattenyésztők azonban ez ellen élénken tiltakoznak, mert a Balkán-államok húsbehozatala hazai mezőgazdaságunkat — nézetük szerint — oly válságba sodorná, melyet nem volna képes egyhamar kihéverni.

A mezőgazdák ugyanis arra hivatkoznak, hogy az általános drágulás őket, a termelőket, ép úgy sújtja, mint az ország fogyasztó közönségét s hogy az általuk tenyésztett vágójószág húsa az utóbbi évek alatt azért emelkedett fel oly rohamosan, mert a termelési költségek s nevezetesen a munkás- és cselédbérek is rohamosan felszöktek. Pár évvel ezelőtt ugyanis a gazdasági cseléd egy éves bére 360 K volt, most pedig 700—800 K-t tesz ki. A havibér nemrégén még 10—12 K között ingadozott, most pedig 24—32 K-ra szökött fel s ezzel együtt a napszámber 1—1.50 K-ról 3—3.50 K-ra emelkedett. Érthető tehát hazai tenyésztőink aggodalma, mikor azt hiszik, hogy a Balkánról beszállítandó húsnak áraival nem fogják a versenyt felvehetni, mert ott az általános drágaság a mi viszonyainknak jóval alatta áll; a cseléd- és napszámberék sokkal olcsóbbak s így a vágómarhát sokkalta olcsóbban képesek tenyészteni és a húst sokkalta csekélyebb költségekkel termelni, mint hazai tenyésztőink.

Felmerült már az az eszme is, hogy a húsinség csökkentésére messze tengereken túli országokból s nevezetesen Argentínából fagyasztott húst importáljanak s azt itt hűtőházakban elraktározva, legalább a főváros és környékének élelmezésére felhasználják. Azok az esélyek azonban, melyek ily messze világgrészekből szállított húsnak élvezete alkalmával előtérbe nyomulhatnak, teljes mértékben igazolják intéző köreinknek óvatosságát, melyet az argentinai fagyasztott hús behozatalának kérdésével szemben tanusítanak.

TÁRCZA.

Rókanyom.

(Bakonyi emlék.)

Irta: Szilárd Ferencz dr.

A Savanyú Józsik hazájában nem csupa betyárok teremnek, hanem ellenkezőleg igen nagy számmal van ott a legbékésebb sváb és tót elem. Még a dudariak sem sok vizet zavarnak, pedig azok egyenes leszármazói a Batu khán tatár hordáinak, a miről lapos koponyáik ma is élénken tanuskodnak.

Emlékezésem hőse, a kihez gondolataim visszazállnak a multba, nem mongol ivadék volt, hanem hamisítatlan lókuti sváb atyafi, Hack bácsi a vadőr, a ki azonban, ha törve is, de rendületlenül beszélt a magyarok nyelvét.

Egyszer künn járván az erdőt, szükségünk lett volna az öregre, de eredmény nélkül trombitáltunk utána a legkülönbözőbb pontokról, nem tudtunk választ kapni az ismerős hívó hangokra, pedig máskor az öreg egykettőre mindig előkerült. Mikor másnap találkoztunk

vele s kérdeztük merre járt, hogy nem hallotta a trombitaszót, az öreg így mentette ki magát:

- Itt volt egy rókanyom; hát bementem Zirczbe!
- Mi volt itt?
- Rókanyom!
- Mi az ördög? Rókanyom?
- Rókanyom...

Téli havas idő volt és így magán a rókanyomon nem találtunk semmi különöset, csak azt nem tudtuk megérteni, hogy miként mehetett be az öreg a rókanyomon Zirczre a városba, holott a rókák tudvalevőleg nem igen szoktak a városba besétálni. A dolog kezdett rendkívül érdekelni s így tovább faggattam az öreget:

- Hát azt mondja maga, Hack bácsi, hogy a rókanyom bevezetett a városba Zirczre?
- No hát persze! — szólt az öreg, — a rókanyom bement a városba és én mentem vele!

— De hát micsoda rókanyom volt az az Istenért? Erre az öreg látva, hogy a magyar tudományával nem boldogul, németre fordította a szót:

— Verstehen Sie mich doch, gnä' Herr? A' Verwandter von mir war da... Egy rókany!

Persze harsogó kacagás követte a nagy rejtély meg-

Felvetődött tehát az a kérdés, vajjon nem volna-e észszerű az élő s leölt hústermelő háziállatoknak, valamint egyéb élelmiszereknek külföldre való szállítását korlátozni s azt a tekintélyes mennyiséget, melyre termelőink eddig a külföldön kerestek piacot, a hazai fogyasztás részére lekötni.

A külkereskedelemnek ily módon való korlátozása hazai élelmezési viszonyaink javulását mindenesetre elősegítené, de a bajokat teljesen ki nem küszöbölne, mert nagyon kérdéses, hogy a fogyasztó közönség helyzetében várható előnyök felérnek-e azokkal a károkkal, melyek azáltal a termelők terhére hárulnának.

Ez eshetőségnek lelkiismeretes mérlegelése különösen nálunk kell, hogy képezze a legszorgosabb gondoskodás tárgyát, hol az állattenyésztők háromnegyed részét kigazdák alkotják, kikre az ilyen gazdasági válság katasztrofális következményekkel járna.

Mezőgazdaságunknak az állattenyésztésből eredő élelmi cikkei a külkereskedelemben fontos szerepet játszanak. Ennek jellemzésére szolgáljanak a következő adatok.

A m. kir. központi statisztikai hivatalnak a magyar szent korona országai külkereskedelmi forgalmáról írott jelentése szerint az 1909. év folyamán a vámkülföldre és Ausztriába

423,045 drb szarvasmarha	149.962,163 K értékkel
671,662 « juh, kecske és sertés	100.096,247 « «
7.376,455 « eleven szárnyas	10.358,214 « «
136,564 q. leölt «	19.844,895 « «
636,276 « tej	8.004,475 « «
365,750 « tojás	36.025,819 « «
253,743 « ételzsiradék	37.148,056 « « és
116,181 « friss hús	14.799,640 « «

lett kiszállítva.

Óriási szám adatok ezek. Az ország vagyonosodásának, a gabona után, úgyszólván legfontosabb tényezői. Kétségtelen, hogy ha ez állatoknak és állati eledel-termeknek külföldre való szállítása egyszerre megszűnne: a belföldi kínálat oly rengeteg mennyiséggel szökne fel, hogy ez a hús, tej, tojás és ételzsiradékok (szalonna, vaj, zsír stb.) árát rögtön s igen lényegesen leszállítaná.

Ámde általános nemzetgazdasági szempontokból alig hihető, hogy a külföldi piacoknak kikapcsolása s a külkereskedelmi forgalomnak megszüntetése vagy korlátozása indokolt volna, mert ha a mezőgazdák s állattenyésztők e bevételektől részben vagy egészen elesnének, oly helyzet állana elő, mely a fogyasztó közönség érdekeire egyelőre előnyös lenne ugyan, de annál súlyosabb terhekkel sújtaná a termelőket s közvetve azok munkásait s egyéb alkalmazottait.

Általános tehát az a meggyőződés, hogy a bajok orvoslását egyedül a termelés megkönnyítése és olcsóbbá tétele révén a termés mennyiségének fokozása útján lehetne elérni, mert nyilvánvaló, hogy a drágaság igazi s legfőbb oka csak az lehet, hogy a kereslet sokkalta nagyobb, mint a kínálat.

Az 1909. évi összeírás adatai szerint Magyarországnak hústermelő állatállománya 6.239,864 drb szarvasmarhából, 4.790,379 drb sertésből, 7.356,565 drb juhból és 263,535 drb kecskéből állott. (A szárnyas jószágról megbízható adatok nem állottak rendelkezésünkre, de ezek állománya további fejtegetéseink során úgyszólván kívül marad.)

S ha még szemügyre vesszük azt, hogy ezen adatok az előző évek adataival szemben (különösen a sertésállományban) lényeges apadást mutatnak, holott a munkás- és középosztály vagyoni helyzetének éppen az utolsó

fejtesét, a melyben csak az öreg Hack nem vett részt, sőt némileg sértődve hallgatta a meg-megújuló kacaját.

Eredeti, töröl metszett alak volt az öreg. A mint egyszer kiderült, elvi ellensége a fürdésnek.

Egy szép meleg őszi napon vadászat közben kies fekvésű tavaeskához jutott a társaság s a barátságos táj s a tónak kristálytisza vize önkénytelenül vágyat ébresztett az emberben a fürdéshez. Nem ismervén a víz mélységét, Hack bácsihoz fordultam felvilágosításért:

— Aztán lehet-e itt alkalmasan fürödni, öreg?

— Fürödni? Fürödni nem egészséges, uram!

— Hát aztán maga sohasem fürdik, Hack bácsi?

Az öreg mélyen elgondolkozott:

— De igen, — szólt vontatva, — fürödtem én is egyszer, ha jól emlékszem 1848-ban, abban az esztendőben, mikor a Jellasics szerezsánjai jártak erre.

Persze, hogy az öregnek a fürdésről alkotott nézetei társaságunkban szinte közmondásosak maradtak.

Vén csont volt már Hack bácsi, mikor én megismertem, több mint 70 év nyomta vállait, öreg ember számba menő fiai voltak és olyan nagyszámú unokája, hogy egy kis falu kitélt belőlük, de ezért ő vidáman járta az erdőt és végtelen passzióval viseltetett a szarvasok

íránt. Bennem mihamar felismerte a szenvedélyes vadászt s a szó szoros értelmében nem hagyott békét s folyton ösztökélt, hogy járjak vele a szarvasok után. Az erdők többnyire oly pokoli sűrűségekből állottak, hogy cserkészutak hiányában erről a magasabb élvezetről le kellett mondanunk és inkább négy-öt gyerekkel hajtva vadászgattunk. Sajnálatos véletlen folytán teljesen sikertelenül.

Egyszer egy vadászat után az öregnek eszébe jutott, hogy próbáljuk ki a fegyvereinket, löjünk célba. Nyilván azt akarta látni, hogy mennyire értem ezt a mesterséget. Kiakasztottam egy névjegyet egy vastag bükkfa törzsére és kiléptem onnét vagy 70 lépést. Az öreg a kártyát kicsinylette, a távolságot nagyollotta, de aztán belenyugodott. Valami nagyon szerencsés napom lehetett, mert két golyómat oly precizen belelöttem a névjegy közepébe, hogy mind a kettőnek a helyét le lehetett volna takarni egy ezüst forintossal. Hack bácsi torkaszakadtából üvöltött örömeiben és mint egy rézbőrű harcos tánczolta körül a bükkfa törzsét.

— Uram! Magának muszáj lesz meglőni a szarvast, — szólt hozzám a meggyőződés hangján; meg is tett szegény öreg értem minden lehetőt, de a balszerencse nyomon járt és sehogysem tudtam szarvasra lövéshez jutni.

években bekövetkezett javulása és a társadalom minden rétegében érezhető jólét utáni törekvés a keresletet és fogyasztást épen a legutolsó években fokozta: azt kell hinnünk, hogy állattenyésztésünk húshozadéka a mai igényeket nem képes kielégíteni.

Módot s alkalmat kellene tehát keresni arra, hogy az állattenyésztés a mezőgazdáknak lehető legesekélyebb megterhelhetése mellett oly fokra emelkedjék, melyen a vágó jószágoknak évenként tenyésztett mennyisége a bel-földnek keresletét kielégítve, még a külföldnek igényeit is ellátni képes lesz.

Az állattenyésztés fokozása és fejlesztése érdekében a földművelésügyi miniszter úr újabban a legkiterjedtebb intézkedéseket vette fogadásba. Ezek között kiváló fontossággal bír a legelőterületek javítására s kibővítésére és a havasgazdaságok fejlesztésére irányuló tevékenység, valamint ezzel karöltve az állattenyésztési egyesületek, továbbá a tejgazdaságok és tejszövetkezetek anyagi és erkölcsi támogatása, melyek mindannyia a szarvasmarha-állományuk emelkedését fogják maguk után vonni.

Ez intézkedések között bennünket, erdészettel foglalkozókat főleg a legelőterületek kibővítésének kérdése érdekel, annál is inkább, mert a még hiányzó legelőkontingens egyrészt az állam épen az erdei legelőknek belterjesebb kihasználása révén érheti el.

Már olyan hangok is hallatszanak, melyek az erdőtörvény revízióját sürgetik s az erdei legeltetést a jelenlegi törvény keretén kívül eső szélesebb alapokon óhajtják megvalósítani.

Hisszük azonban s reméljük, hogy e kívánások megfelelőleg korlátozódnak fognak s azok, a kik az erdőtörvényt épen csak a legeltetés kérdése miatt akarnák

módosítani, el fognak állani e szándékuktól, ha figyelembe veszik, hogy a törvény a legeltetést sajátképen csak a 2. §. alá tartozó véderdőkben és futóhomokon álló erdőkben tiltja (l. 7. §.) s ezekben is csak addig, míg a legeltetés fáknak, sarjadékokban és talajban kárt okozhat. Ezeken kívül a legeltetés a törvény szerint már csak a 15 éven alóli fiatalosokban nincs megengedve (l. 100. §.).

Tagadhatatlan, hogy előnyös tenyésztési viszonyok mellett egyes gyorsan növekvő fajok és sarjerdő-üzemben kezelt erdők már 5—6 éves korban oly nagyságot érnek el, hogy bennük a legelő jószág kárt nem tehet. De az ezek által alkotott erdőterület aligha lesz oly nagyarányú, hogy ezzel a legeltethető erdők országos kiterjedésében lényeges emelkedés jöhetne létre.

A véderdők és a futóhomokon álló erdők, valamint a fiatalosokra fennálló legeltetési tilalomnak novelláris úton való megváltoztatása tehát az országos bajok orvoslására nem igen gyakorolna valamelyes érezhető befolyást s így valószínűnek tartjuk, hogy az erdei legeltetéssel szemben jelenleg fennálló korlátokat egyesek nem annyira a törvény megváltoztatása, mint inkább a törvényben előírt gazdasági tervek rendelkezéseinek a fatenyésztési (termőhelyi) viszonyok mérlegelésével való szabadabbá tétele által óhajtják kibővíteni.

Az erdőtörvény megalkotása előtt — az 1879. évet megelőző időkben — folytatott rendszertelen erdőgazdaság bűnhalmazában legsúlyosabb szerepet a szertelen erdei legeltetés játszotta.

Törvényes rendelkezések hiányában akkortájt a legeltetés úgyszólván mindenütt meg volt engedve; nem kímélve fiatalosokat, ültetéseket s meredek, kopárosodó hegyoldalakat.

Egyszer egy a szántóföldek között egészen különálló kisebb erdőrészben külön az én számomra kinyomozott Hack egy csapat szarvast, közöttük egy hatalmas agancsárt, a melyet ő már évek óta ismert. Lelkenézve jött az öreg jelentést tenni, én persze rögtön künn termettem és útközben megcsináltuk az egyszerű, de biztos haditervet. Az erdőrész, a hova a szarvasok beváltak, a többi erdővel csak egy ponton érintkezett, a szél se volt épen rossz s így százat lehetett tenni egy ellen, hogy a szarvasok az érintkező ponton váltanak vissza s ha én azt elállom, bizonyosan lövéshez jutok.

Az előkészületek a legnagyobb nesztelenséggel mentek végbe és Hack bácsi az ő kölykeivel nagyot kerülve, állott fel az erdőrész tulsó szélén s a hajtás kezdetét vette. Alig érhetek a hajtás derekáig, már láttam a szarvasokat, hét vagy nyolcz darabot és köztük egy erős agancsost, a mint tölem vagy 500 lépésnyire fényes nappal a vetéseken keresztül defiliroztak egy távoli erdőrész felé. Denique a szarvasnak van magához való esze.

Az én öreg Hackom vigasztalhatatlan volt. Ő is látta a szarvasokat, a mint az erdő szélén a hajtó

láncot vezette és sóbálványként bámult a távol ködébe vesző látvány után. Százszor is elmagyarázta nekem, hogy valami babonának kell lenni a dologban, sőt mindenféle ellenbabonákat is hozott javaslatba, a minek én az ő legnagyobb sajnálatára nem voltam hajlandó magamat alávetni.

Nem tudtam neki azt az örömet megszerezni, hogy a szarvas vérebe mártott lombot nekem nyújthatta volna. Az idők is egyet fordultak s én nem juthattam vissza többé arra a vörösmárgás, kavicsos földre, a mely oly silányan termi meg a buzát, vagy sehogy, azokba a komor fenyvesekbe és vidám lomberdőkbe, a melyek a Bakony hegyhátaikat koszorúzzák.

Nem láthattam meg többé a völgyeket, a hol a krumpliföldön legeltetik a lovat és a tarka tehénkét. Nem láthattam meg többé a zordon fenségében oly vonzó Bakonyt, mely nappal melegen fürdik a mosolygó napsugárban, éjjel pedig borzongva sötétlik, mialatt fölötte az észak rideg szele jár.

Addig késlekedtem, míg öreg barátom, a jó öreg Hack bácsi egy szép napon itt hagyta az unokáit és az összes «rókanyait» s elköltözött a jobb vadászmezőkre.

Nem csoda tehát, hogy a törvény szentesítése után radikális eszközökkel kellett az erdők védelmére sikra szállani s első sorban a túlzásba vitt erdei legeltetést beszüntetni.

Ki lett adva a jelszó, hogy legeltetni csak azokban az állatokban szabad, melyek «a marha szája alól kinöttek» s ezzel a parancssal azután a marha a vágásokból egyszersmindenkorra száműzve lett. De száműzve lett azokról a területekről is, melyek a közeli vágatás reményével 5—10 éven át az előzetes tilalom alá tartoztak, mert az erdőtenyésztésnek — helyenkint mindenestre túlbuzgósággal félremagyarázott és általánosított — elvei szerint a legelő jószág az önvetényülés útján keletkezett fiatalosnak veszélyeztetése által a vágatás után telepítendő új erdő létét kockáztatta.

Ez elv azután országszerte érvényesült. Alig van rendszeres erdőgazdasági üzemterv — kivéven a tuskóirtással, mezőgazdasági köztes művelésre berendezett, nem feltétlen erdőtalajon álló erdők üzemterveit —, mely ne gondoskodnék 5—10 évi előtilalomról s legalább 15 évi utótilalomról.

Hogy ilyen körülmények közt az erdőben a legeltetésnek csak igen alárendelt szerep juthatott, ez kétségtelen. Vegyünk csak egy példát. 20,000 k. holdas erdőbirtokról van szó, melynek 100 éves fordára alapított üzemterve a legeltetésre 10 évi előtilalmat és 15 évi utótilalmat ír elő. Az évi vágásterület tehát 200 k. hold s ez $10 + 15 = 25$ éven át van a legeltethető területek sorából kizárva, a mi $200 \times 25 = 5000$ k. holdnak felel meg. Ebben az esetben tehát 20,000 k. hold erdőterülettel szemben csak 15,000 k. hold olyan erdő áll a tulajdonos rendelkezésére, melyen a legeltetés üzemtervszerűleg meg van engedve, vagyis az egész erdőbirtoknak csak háromnegyedrészre.

A vágást, illetve beerdősítést követő utótilalom fenntartása ellen aligha lehetne elfogadható érveket felhozni, mert hogy a költséggel s gondnal megtelepített fiatal erdőnek védelme a legeltetéssel össze nem egyeztethető, az minden kétségen felül áll. Akár lomblevelű, akár fenyves erdőről is legyen szó, alig képzelhető el, hogy abban a jószág legelhessen, a nélkül, hogy benne kárt tegyen. Igaz, hogy első sorban is a jó fűvet fogja táplálékul felhasználni s a kiültetett csemetéket inkább csak pákosztosságból rágja le. De már ezzel is kárt okozott s a mit le nem rág, azt eltapossa.

Hanem arról, hogy az előtilalom elvével szakítsunk, csakugyan lehetne. Sőt érdemes is valamit tenni és még ennél is fontosabb volna azzal a szokással felhagyni, hogy a kihasznált vágásterületeket a kihasználás után *azonnal* beerdősítsük.

Hiszen a törvény 5. §-a a véderdőknek, valamint a futóhomokon és a feltétlen erdőtalajon álló erdőknek beerdősítését a kihasználástól számítva csak 6 év múlva teszi kötelezővé, szabad kezét adván az erdőbirtokosnak, hogy ezen 6 év alatt a vágásterületet tetszése szerint értékesítse.

Sehol sincs tehát a törvényben előírva az, hogy a vágásterületet legeltetni nem szabad s hogy azt azonnal

be kell erdősíteni. Csak az erdőtörvény életbelépte előtti időkben folytatott visszaéléseknek elfojtása s a visszaélések folyamán elkopárosodásnak indult területeknek az erdőkultúra számára való visszaszerzése érdekében kifejlődött nemes törekvés honosíthatta meg azt az általánosan divó szokást, hogy a feltétlen erdőtalajon álló erdők vágásterületeinek felerdősítéséről a legtöbb helyen akként gondoskodnak, hogy a természetes úton keletkezett előserdényt 5—10 évi legeltetési előtilalommal megvédik, a még fennmaradó hézagokat pedig a kihasználás után azonnal mesterséges úton teljes zárlatra pótolják.

Vannak azonban erdőbirtokok, különösen a Felvidéken, melyek kezelésében a legeltetési előtilalom teljesen ismeretlen fogalom. Ez erdők birtokosai a törvény 17. §-án kívül esvén, saját maguk alkotta üzemtervekkel vették át a kezelést. Vágatás alá kerülő állatjaikat sok évtizedek óta tarvágások alkalmazásával használják ki s azután mesterséges úton erdősítik be azokkal a fánemekkel, melyek a helyi viszonyoknak leginkább megfelelnek, de nem azonnal, hanem csak 3—4—5—6 év múlva, ez alatt az idő alatt pedig a *vágásterületen a legeltetést zavartalanul üzik.*

S mit szóljunk ezen erdőbirtokok fiatalosairól. Valljuk meg őszintén: szebbek, mint igen sok olyan erdőbirtokon, melyek kezelése a törvény 17. §. alá utaltatván, szigorított üzemtervi rendelkezések szűk kereteiben mozgott. S ez a dolog természetében rejlik. A vágás kihasználása után a vágás talaját borító humusréteg kövér táplálékot nyújt nemcsak a fűnek, hanem szedernek, málnának, epilóbiumnak s egyéb mindenféle olyan gyomoknak, melyek úgy az előtilalom révén megmenekült s önvetényülés útján keletkezett fiatalost, mint a mesterséges úton kitelepített csemetéket elnyomással fenyegetik s nagy részüket tényleg el is nyomják, úgyannyira, hogy ezek sűrű ernyője alatt a fennmaradt fiatalos évek hosszú során át csak sínylődik s erőteljes fejlődésre képtelen, hézagos erdőt eredményez. Ha ezt teljes záródásra akarjuk kijavítani, kénytelenek vagyunk elgyomosodott hézagait 10—15 éven át utánpótolgatni, gyomlálni és tisztogatni. Hogy az ilyen erdősítési eljárás mennyi fáradságot s költséget igényel, az nem szorul bővebb magyarázatra. S e nagy áldozatok mellett a kihasználást követő 15—20-dik esztendőben azt érzük el, hogy a kihasznált erdő helyére olyan fiatalost telepítettünk, melyben 5—20 éves korig minden fokozat képviselve van. Ez pedig a célba vett szabályos állapot követelményeivel alig egyeztethető össze.

Egészen másként alakul a helyzet ott, hol a kihasznált vágásterületen néhány évig a jószág legel. Az ilyen területeken az erdei gyomok nem bírnak erőre kapni, mert azokat a legelő jószág már zsenge korukban, lerágja és kitapossa. Ugyanilyen sorsban részesülnek a gyomfák is, melyek legeltetési tilalom alatt álló vágásainkban elég kellemetlenségeket okoznak.

De említsünk fel még egy nem kevésbé fontos momentumot, mely a vágásoknak legeltetése mellett szól, a pénzügyi kérdést. Tudvalevő, hogy a vágások pihent

talajában a legbujább fű terem. Hányszor halljuk a kiscgazdák elfojtott panaszát, hogy ha a vágásban legeltetni szabad volna, mi mindent nem fizetnének szívesen. Hát ez így is van. A vágás legelője -- korlátolt ideig s korlátolt marhalétszámmal — bizony négyszer-öttször annyit ér, mint a közönséges községi gyeplegelő.

A vágáslegelőnek értékesítéséből eredő haszon tehát kétszázszoros felül áll s bizonyára oly magas összeget képvisel, hogy azt azok a költségek, melyek a vágásnak *csak* mesterséges beerdősítése révén származnak, lényegtelen kiadással fogják leszállítani.

Sőt aligha túlozunk, ha azt állítjuk, hogy a legeltetési tilalom alatt álló vágásterületek teljes beerdősítése, az első beerdősítési munkát követő pótlásokkal egyetemben, határozottan drágább, mint azé a vágásé, melyet a kihasználás után néhány évig legeltetés útján értékesítünk.

S különösen áll ez azokra a fenyvesekre és bükkösökre, melyek a közlekedési eszközöktől messze fekszenek s melyek kúp, galy, rözse és tuskófaja értékesítenélül visszamarad. Tudjuk, hogy az ilyen vágásterületeken mily fárasztó s helylyel-közzel majdnem lehetetlen a járás-keelés. A legtöbb ilyen vágásban a visszamaradt kúpokot, galy- és rözsefát előbb soros rakásokba kell szedetni, hogy az ültető munkásoknak a zavartalan közlekedést legalább némileg biztosítsuk és a vágásterületnek legalább egy részét a csemeték befogadására szabaddá tegyük.

A vágásterületnek eme tisztogatásával járó költség sok helyütt 8—10—15 koronára rüg k. holdankint.

Ezzel szemben már most képzeljük el, hogy a letarolt területen, mihelyt annak faanyagait kiszállítottuk, sőt szükség esetén még előbb is a legeltetést meghonosítjuk. Példák igazolják, hogy az ilyen vágásban a gyomok el nem hatalmasodhatnak, a hátramaradt értéktelen faanyagokat a vágáslegelőt bérlő kiscgazdák (már saját jól felfogott érdekükben is) kitakarítják, sőt jól meg is fizetik, a netalán még fennmaradó készletet pedig a pásztorok csakhamar feltüzelik. Néhány év alatt az ekként kezelt vágás olyan képet nyújt, mint valami gyeplegelő s csak annak pázsitjából itt-ott kimeredő, korhadó s megszenesedett tuskók tesznek tanúságot arról, hogy itt előbb erdő állott.

A kitakarított területen azután könnyű szerrel halad az erdősítési munka s bizonyára jobban, szakszerűbben és lelkiismeretesebben hajtható végre, mint a tilalmazott gazos vágásokban. Eme legeltetett vágások beerdősítési költségvetésében csak egyetlen tétel lehet niagsabb: a kiültetendő csemeték vagy elvetendő mag mennyisége. Ez azonban oly lényegtelen, hogy az egyébként elérendő haszonnal szemben említésre sem érdemes, mert a legelőbérékből legalább is akkora jövedelem várható, mint a mekkora költséggel az erdősítési munka van összekötve.

A vágásterületeknek legeltetés útján leendő értékesítésének eszméjével szemben, nézetünk szerint általánosságban, csak kevés komoly érvet lehetne felhozni. Az egyik talán az volna, hogy a mesterséges alátelítés

rendszerével folytatott állabátalakítási eljárást, a másik pedig, hogy a fokozatos felújítási vágást lehetetlenné teszi. Az elsőre nézve az a megjegyzésünk, hogy az állabátalakítást a legeltetett vágásterületeknek mesterséges úton való beerdősítésével a lehető legradikálisabban hajthatjuk végre.

A fokozatos felújító vágással szemben pedig bizonyára helytáll az a megjegyzésünk, hogy ma, midőn a napszám- és fuvarberek oly magasak s azok folytonos emelkedésével a faarak lépést nem tartanak, a fokozatosan felújító vágások rendszere elvesztette létjogosultságát, mert az önvetényülés s illetőleg az erdősítési költségek megtakarítása révén ezen rendszerből várható egyetlen előny épen nem áll arányban azzal a nagy költséggel, melyet az erdőbirtokos a szállítási és közlekedési eszközöknek sokkalta hosszabb ideig való fenntartása által kell hogy viseljen. Különösen áll ez a jegenyefenyvesekre, melyekben a természetes felújulás időszakát legalább 15—20 évben kell megállapítanunk, ha azt akarjuk, hogy a tarolóvágás után szabad állásba kerülő fiatalos tönkre ne menjen.

Felhozhatná még valaki ellenérvként azt, hogy a vágásoknak több éven keresztül való legeltetése megzavarja a szabályos állapotot vagy legalább is növekedésveszteséget idéz elő. Bizvást állíthatjuk azonban, hogy a tilalmazott vágásterületeket ellepő buja gyomok között selylődő fiatalos a szabályos állapotnak többet árt s nagyobb növekedésveszteséget okoz, mint a legeltetett területre kiültetett, vidorán növe s szabadon fejlődő csemeték, ha mindjárt 5—6 évvel később vették át rendeltetésüket.

Régi, tapasztalt szaktársunk mondását jegyezzük most föl. «A legeltetés az erdész kezében ugyanazzal a jelentőséggel bír, mint az orvoséban a bonczoló kés. Ha szakértelemmel kezeli, az egészség megújulását idézi föl; de ha vakmerően vagy ügyetlenül bánik vele, a halál útját egyengeti.»

Szakasztott ilyen a mi kezünk ügyében a legeltetés. Nem is merjük állítani, hogy széles e hazában minden egyes vágásterületet veszélytelenül lehet tarrá vágni s azután rajta korlátlanul legeltetni, mert akkor a vakmerő vagy ügyetlen orvos sorsára jutnánk s a vágások legeltetésének korlátlan ajánlásával sok erdőtalajnak romlására törnénk.

Bűn volna tehát a vágások szabad legeltetésének kérdését általánossá tenni, mert lehetnek s vannak is erdőterületek, noha sem nem véderdők, sem nem futóhomokon állók, melyeken a mesterséges erdősítés leküzdhetetlen akadályokba ütközik s melyek a természet segedelmére, az önvetényülésre feltétlenül reá vannak utalva. Ezek azonban nagyobbára oly köves, meredek hegyoldalak, hogy azokon a legelő jószág úgy sem találna kielégítő táplálékot.

Az erdőgazda s a helyi viszonyokkal tájékozott alkalmazottjai csakhamar tisztában lehetnek azzal, hogy hol szabad s hol nem lehet a vágásokba legelő jószágot bocsájtani.

Kisérleljük meg ezek után annak megvilágítását, hogy

a most fejtegetett eljárás mellett mennyival szaporodna a legeltethető erdőterület.

Térjünk vissza előbbi példánkra, a 20,000 k. holdas erdőbirtokra.

A vágások legeltetésének rendszeresítése mellett elesne az előtilalom alá helyezett, azaz $10 \times 200 = 2000$ k. holdas erdőterület s feltéve, hogy ez erdőbirtok éghajlati, topografiai és egyéb viszonyai olyanok, hogy vágásaiban a legeltetést a további erdőtenyésztés veszélyeztetése nélkül negy éven át lehetne folytatni, a legeltethető erdőterület a most említett 2000 k. holdon kívül évenként még $4 \times 200 = 800$ k. hold vágáslegelővel gyarapodna. E szerint a tilalmazás a kezdetben levezetett 5000 k. hold helyett csak az utótilalommal terhelt $15 \times 200 = 3000$ k. holdra szorítkoznék; a legeltethető területben nyert szaporulat azonban $2000 + 800 = 2800$ k. holdat, vagyis az egész birtoknak 14%-át tenné.

A magyar birodalomnak üzemtervszerűleg kezelt s feltétlen erdőtalajon álló erdőségei, a véderdők és a futóhomokon álló erdők leszámításával, 10.996,547 k. holdat foglalnak el. (A nem feltétlen erdőtalajon álló erdőket 2.912,624 k. holddal itt teljesen figyelmen kívül hagyhatjuk, mivel ezek rendszeres üzemtervei — a mennyiben ilyenekkel rendelkeznek — a vágásoknak felerdősítését többnyire mezőgazdasági köztes használatok alkalmazásával szokták megengedni.)

Számolva azzal a körülménnyel, hogy a most említett feltétlen erdőtalajon álló erdők egyrésze olyan természetű, mely a tarvágások alkalmazását még nem tűri, de viszont nagyrésze oly viszonyokkal rendelkezik, melyek mellett a vágásoknak a törvényben megállapított hat évi időtartammal való legeltetése megengedhető s végül, hogy — mint azt kezdetben is jeleztük — a vágásoknak legeltetés útján való értékesítése itt-ott már meg van honosítva: nem fogunk nagyon tévedni, ha négy évvel állapítjuk meg azt az országos átlagot, melyen belül ez erdőségek vágásterületeinek legeltetésre való felhasználását veszélytelenül tervbe vehetjük.

Példánk adatai szerint tehát a magyar birodalom erdei legelői az összterületnek 14%-ával, vagyis kerekén másfél millió k. holddal gyarapodnának.

E számadatot némileg csökkentenék azoknak a feltétlen erdőtalajon álló erdőknek vágásterületei, melyekben a mezőgazdasági köztes használatokkal való felerdősítés — tuskóirtás nélkül — folyik.

A magyar birodalomnak összes legelőterülete 4.400,105 k. holdat tesz ki s így az erdei legelő szaporulatával az ország legelője több mint *egyötöd-résznyi terjedelmével bővülne*, a mi körülbelül azt is jelenti, hogy az ország állatállománya — megfelelő segédeszközök alkalmazása mellett — legalább *egyötöd-résznyi* mennyiséggel szaporodhatna.

De tegyük fel, hogy az előtilalom megszüntetése folytán szabadabbá lett erdei legelő (a példa szerint 2000 k. h.) a fák beárnyékolásának hatása következtében oly csekély fűnövést termel, hogy annak, mint a legelő szaporítására szolgáló tényezőnek számbavételét mellőzhetjük. Ennélfogva vegyük figyelembe egyedül azt

a területnyereséget, melyet a *vágásoknak* legeltetése útján érünk el. Példánk arányszámai (800 : 20,000) szerint az ország erdőterületének (10.996,547) négy százaléka, azaz kerekén 438,000 kat. hold vágáslegelőt nyerünk, mely — mint erre már rámutattunk — minőségileg olyan, hogy felér négyszer, sőt ötször akkora gyopplegővel s már egymagában is elegendő arra, hogy ezen nyaranta 100—120,000 darab szarvasmarha legelhessen.

Azt hiszszük tehát, hogy a feltétlen erdőtalajon álló erdők vágásainak túlnyomó részére megállapított legeltetési tilalmak feloldása s illetőleg a most érvényben levő gazdasági tervek erre vonatkozó szigorított intézkedéseinek megszüntetése az erdei legelők nyeresése szempontjából teljesen feleslegessé teszi a törvény revíziójára irányuló törekvéseket, mert a törvényhozás beavatkozása nélkül is oly nagy kiterjedésű s oly jó minőségű erdei legelők nyeresére van kilátás, hogy segédelmükkel az ország jelenlegi hiányát hosszú időkre pótolni lehetne.

A hűtőházak vadászati jelentősége.

Irta: Sugár Károly.

Az élelmiczikké a szabad levegőn vagy zárt helyiségben rövid időn belül elváltoznak, megromlanak. Az elváltozás okozói a baktériumok, melyek a levegőből kerülnek az élelmiczikkébe és azokat fokozatosan átalakítják. A baktériumok az élelmiczikkéket annyira megfertőzik, hogy azokat mint táplálékot nem élvezhetjük, mert az egészségre ártalmasak. Miután azonban lehetetlen, hogy minden időben friss élelmiczikket kapjunk, konzerváló, azaz olyan szerekről gondoskodtak, melyek az élelmiczikké megromlását rövidebb, hosszabb ideig megakadályozzák. Az élelmiczikké konzerválásánál alkalmazott módszerek közül legelterjedtebb a hűtés és fagyasztás által való konzerválás, mivel az eddig használt kémiai konzerváló szerek az egészségre rendszerint káros hatásuaknak bizonyultak.

A hűtés és fagyasztásnál sok ideig természetes jeget használtak, a mely azonban közegészségügyi szempontból nem felel meg a modern higiénia követelményeinek. A természetes jeget hűtési célokra sok helyütt ugyan még ma is használják, ámbár jelentőségéből mindinkább veszít, mert a természetes jég használata ellen az élelmiszerek hamisításáról szóló újabb törvényes intézkedések már tiltó rendelkezéseket is tartalmaznak.

Az élelmiczikké konzerválása szempontjából tehát ma már csak a mesterséges hűtés jöhet számításba, úgy hogy az élelmiczikkéket újabban az egész világon az e célra berendezett raktárakban, u. n. *hűtőházakban* konzerválják. A hűtőházban a konzerváláshoz szükséges hideg előállítására a modern technika vívmányainak felhasználásával tökéletesített gépek útján történik. Ezen eljárásnak a jég által történő hűtéssel szemben az az előnye, hogy az egészségre káros mikroorganizmus fellépését szinte kizárja. Míg ugyanis a természetes jég-

ben, a mint ezt a tudományos vizsgálatok bizonyítják, százezrekre menő romboló hatású baktériumokat találunk, melyek a jég olvadása közben felszabadulnak és elterjednek, addig a mesterséges hűtés útján a baktériumok, melyek a levegőben vannak, lekötetnek és ártalmatlanná tételnek.

Az ilyen hűtőházak, melyek húsnak, valamint egyéb gyorsan romló élelmiszereknek (tojás, hal, kaviar, hering, osztriga, rák, vaj, sajt s egyéb tejtermékek, méz, friss gyümölcs, friss főzelék stb.) hosszabb ideig való megővására, sőt ujabban szőnyegeknek, szőrméknek és egyéb ruhaneműeknek molyok ellen való megvédésére szolgálnak, ma már minden kulturállamnak minden nagyobb városában található.

A modern haladással minden téren lépést tartó székesfővárosunkban «magyar élelmiszer-szállító részvénytársaság» elnevezés alatt a földművelésügyi kormány anyagi és erkölcsi támogatása mellett négy millió korona alaptőkével szintén alakult egy vállalat, mely az ilyen élelmiszereknek raktározására van hivatva. Folyó évi november hó 4-én tartotta Tóth Kálmán-utcai hűtő és fagyasztó raktárházának zárókövetéti ünnepélyét, melyen a kormány képviselőin kívül számos társadalmi előkelőség vett részt s elismeréssel jutalmazta azt körültekintő kereskedelmi és gazdasági szellemet, mely az életrevaló vállalatnak a mai kor legmodernebb eszközeivel felszerelt hajlékában otthonra talált. E vállalat célja az évad szerint időnkint tömegesen piacra kerülő élelmiszereket szakszerű kezelés mellett raktározni, hogy azok az egyes termelési évadokban felcsigázott kínálat okozta nagyobb árhullámozástól megkímélve, egyenletes piaci árak mellett legyenek értékesíthetők. A hűtőházi intézmény folytán tehát a romlandó élelmiszerek termelői többé nincsenek a piac váltakozó áralakulásainak kényszerítő keretei közé szorítva. A termelés és kereskedelem szabad fejlődését egyaránt gátló eme korlátok azáltal keletkeztek, hogy a termelők nem voltak képesek a piacok kedvező áralakulásait kellően kihasználni, hanem termékeiket eladták azonnal, nehogy romlásnak induljanak s elértéktelenedjenek. A hűtőházak egyik fontos részét a fagyasztó kamrák képezik, melyekben a hús, baromfi és vadfélék majdnem tetszés szerinti ideig élvezhető állapotban eltarthatók. Ép ezért a hűtőházak — mint azt a külföldi példák igazolják — a baromfinak, de különösen a vadféléknek értékesítése tekintetében nagy jelentőséggel bírnak. Ausztria és Németország siettek is vadászati törvényeiket akként módosítani, hogy a vadászati idey tartama alatt lőtt s az állami hűtőházak valamelyikében *hatósági felügyelet* mellett beraktározott vadat a tilalmi időszakon belül is bármikor forgalomba hozni lehessen.

Wien város területére, az 1902. évben ott létesített hűtőházra való tekintettel, külön vadászati törvényt alkottak. A régi törvény módosítását maga Wien városa kérelmezte. A város hatósága a törvénytervezet előterjesztésekor reámutatott arra, hogy a régi törvénynek oly értelemben való megváltoztatása, mely szerint a vad-

nak tilalmi időszakban való forgalomba hozatalát tiltó rendelkezés a hűtőházakban kezelt vadra ne vonatkozzék, fontos közgazdasági jelentőséggel bír, mert a fagyasztó közönség a vadhúst jó minőségben majdnem állandóan élvezheti s e mellett egyes vadfajtákat olyan olcsón, hogy az a szegényebb sorsnak élelmezésénél is fontos szerepre lesz hivatva. Rámutatott arra is, hogy a vadtenyésztő többé nem lesz kénytelen a tilalmi idők beálltával még meglevő készleteit a romlás veszélyére való tekintettel és saját anyagi érdekeinek rovására potomon áron elvesztesgetni.

Az új vadászati törvény erre Wien város községi vadászterületére vonatkozólag 1902. évi december 8-án csakhamar meg is jelent. E törvény 46. §-a értelmében a vadászati ideyen belül, vagy a tilalmi időszak kezdetét követő négy héten belül a hűtőházakba beraktározott vadféléknek tilalmi időben való adás-vétele és külföldre való szállítása korlátlanul meg van engedve s ez eljárásnál csak a helytartóság (Statthaltere) által kiadott szabályrendelet tartandó be.

E szabályrendelet szerint a hűtőház tulajdonosa köteles a hűtőházba beraktározandó vadkészletet a vásári hivatalnak esetről-esetre írásbelileg bejelenteni. Ezen két példányban kiállítandó bejelentésen (kimutatás) a vad neve s darab száma pontosan feltüntetendő. A jelentés mindkét példányát ezután a hűtőház ellenőrzésével megbízott rendőri hatóság (vásári hivatal) látta-mozza és egyikét nyilvántartás végett visszatartja. Ha már most a hűtőháztulajdonos készletéből vadat akar forgalomba hozni, erre nézve a vásári hivatal írásbeli engedélyét előzetesen kell kieszközölnie. A vásári hivatal az őrizetében maradt kimutatásból a forgalomba hozandó mennyiséget leírja, s arról a hűtőház részére igazolványt állít ki, melylyel a vevő a vad jogos megszerzését igazolhatja. Ezen névre szóló igazolványt csak az használhatja, a kinek részére eredetileg kiállított. A vásári hivatal — visszaélések meggátlása céljából — a hűtőház vadkészletét a nála levő anyagszámadásszerű kimutatás alapján, időről-időre számba veszi és ellenőrzi.

Németországban a revideált vadászati törvény 1904 július hó 14-én lépett életbe. Ennek 6. §-a értelmében kiadott kormányrendeletek alapján a tilalmi időszak beállta előtt lőtt s beigazolt jogos módon szerzett és a hűtőházakban hatósági ellenőrzés mellett elhelyezett s ott ugyanúgy kezelt vadnak forgalomba hozatalát a tilalmi időszak tartama alatt is hasonlóképen megengedik.

Érthető tehát, hogy ez intézkedések életbeléptetése által az ausztriai és németországi vadászterületek értéke kedvező emelkedést mutat, a húsnemű élelmiszerek árhullámozása pedig az időnkint nagy tömegekben piacra dobott vadhús behatása alatt többé nem lesz befolyásolva. A vadhús, a hűtőházak fagyasztó-kamráiban hónapokon keresztül is frissen megmarad s az évnek, úgyszólván minden szakában élvezhető.

Igaz ugyan, hogy a Párisban 1907. évben megtartott nemzetközi vadászati kongresszus határozata a hűtő-

házakban huzamosabb ideig, esetleg hónapokig eltartott vadhúsnak forgalomba hozatalánál óvatosságra intett s magáévá tette az ottani közegészségügyi tanácsnak azon véleményét, hogy a fagyasztókban konzervált vadhúsának élvezete bizonyos körülmények között nemcsak káros, de mérgező hatású is lehet: mindazonáltal, ha a vadhús konzerválása, illetve fagyasztása körül e szükséges egészségügyi és tisztasági rendszabályokat pontosan betartják s ezenkívül a fagyasztókból kikerülő árunak beható megvizsgálását el nem mulasztják s csakis a kifogástalanul jó minőségűt bocsájtják forgalomba, a legkisebb mértékben gyanusat pedig azonnal megsemmisítik: a külföldi hűtőházakban már mintegy 30 éven át szerzett tapasztalatok tanúsága szerint majdnem ki van zárva annak lehetősége, hogy a hűtőházakból kikerülő élelmiszer az egészséget megtámadja.

Világos tehát ezekből, hogy hazánkban is közgazdasági érdekeket támogatna az olyan intézkedés, mely lehetővé tenné azt, hogy a vadászydény alatt elejtett vadhúsát tilalmi időben is korlátlanul forgalomba hozni lehessen, de természetesen azzal a kikötéssel, hogy a vadnak, illetve vadhúsnak a hűtőházakba való elhelyezése, ottani kezelése és onnan való szétküldése, illetőleg eladása csakis a legszigorúbb egészségügyi szabályok betartásával s kizárólag állami felügyelet mellett történhetik.

Hazai vadászterületeink tulajdonosai és bérlői ugyanis, különösen az évad végén ezerszámra szállítják külföldre a nyulat, fácánt és foglyot, mert olyan nagy a területre kerülő vadmenyiség, hogy azt a belföld a vadászatról szóló 1888. évi XX. t.-cz. 10. §-ában megengedett 14 nap alatt elfogyasztani nem képes. Kénytelenek tehát az árut idegen piacokon bármily potom áron elfecsérelni, mert a vadhúst úgy Bécs, mint Németország most már a tilalmi időszak alatt is fogyaszthatja. S ha még fontolóra vesszük, hogy a hűtőházakban s csakis a keresletnek megfelelő mennyiségben forgalomba bocsájtandó vadhús közlekedés szempontjából hazánkban is fontos szerepre van hivatva, csakugyan közgazdasági jelentőségűeknek kell hogy minősítsük a kormány által foganatba vett amaz intézkedéseket, melyek a hűtőházakban raktározott vadhúsnak tilalmi időben való forgalomba hozatalát meg fogják engedni. A vadászatról szóló törvény 10. §-a szerint a tilalmi időben — az első tizennégy napot kivéve — vadat általában, vagy ha a tilalom csak némely vadra vonatkozik,ilyent árulni, venni, vagy nyilvános helyiségekben étlapra jegyezni nem szabad. Amde a vadértékesítés eme korlátozásának célja a törvény megalkotásakor csak az lehetett, hogy a 9. §-ban megállapított vadlelvési tilalmi időszakoknak pontos betartása mennél hatóságosabban biztosítva legyen.

A törvényhozás húsz évvel ezelőtt, e törvény megalkotásakor még nem tudhatta, hogy lesz idő, a mikor az élelmiszereket s ezek között a vadhúst hónapokon át lehet raktározni és azután élvezhető állapotban forgalomba hozni.

Ép ezért a törvényes időszakon belül lőtt vadnak

értékesítésére a tilalmi időszakban csak tizennégy napot azért engedélyezett, mivel akkortájt s az akkori kezdetleges eszközökkel alig lehetett az élelmiszereket s nevezetesen a vadhúst 14 napnál hosszabb ideig élvezhető állapotban fentartani. A törvénynek eme hízagait fogja a kormány áthidalni, midőn intenzíóinak tiszteletben tartása mellett rendeleti úton gondoskodik arról, hogy a törvényes időben lőtt s megfelelő egészségügyi szabályok betartásával konzervált vadhúst ezután a tilalmi időben is forgalomba hozni lehessen.

Különfélék.

Luczaszék. Egyes vidékeken még most is divik az a szokás a falusi nép között, hogy luczaszékot készítenek. A luczaszék hagyományos alakja egy szabályos ötszög köré írt öt egyenszárú háromszögből alakuló csillag. A luczaszékéről népünk azt tartja, hogy a ki Lucza napjától, vagyis december 13-ikától karácsony estéig minden este annyit farag rajta, hogy karácsony estére teljesen elkészül vele, az az éjjeli misén rajta ülvén, meglátja a helység összes boszorkányait. Máshol meg azt tartják, hogy ha az éjjeli mise után kiviszik a templomból a luczaszékot s arra a templom előtt egy hajadon ráül, úgy meglátja a templomból kijövők tömegében az ő jövődöbeljét.

Korcsoyázás. A gyermekeknek nemcsak élvezetes, de testedző időtöltése a korcsoyázás, s ezért különösen gyenge testalkatú, sápadt gyermeket ne zárjunk el ettől a szórakozástól. Természetesen a korcsoyázást is mértékletesen és észszerűen kell üzni, nehogy többet ártsunk vele mint használunk, mert a jóból is megárt a sok. A korcsoyázáshoz nem szabad a gyermeket melegen felöltöztetni, hanem csak a korcsoyázás után kell vele télikabátot felvételni. Korcsoyázás közben az orron kell lélegzetet venni, mert a hideg szél nagy kárt tehet a légzőszervekben, ha az a szájon keresztül tódul be, mert így nincs ideje a hideg levegőnek kissé felmelegednie. Óvjuk a gyermekeket, különösen a kisebbeket a versenyfutásoktól és egyéb hevítő gyakorlatoktól, ne engedjük őket a jégen beszélgetve ácsorogni s a ki pihenésre vágyik, az keressen fel egy védett helyet, a hol szél ellen oltalmat talál s ott is vegye fel mindjárt a kabátját. Nem jó korcsoyázás közben inni s utána is legegészségesebb a langyos, de nem forró, vagy hideg tej. Korcsoyázás után gyalogmozgást kell végezni, mert a felhevült test sokkal érzékenyebb a hideg iránt, ha hirtelen megszűnik mozogni.

Haláleseti segély. 400 koronás haláleseti segélyt utalványozott ki az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár Rohrauer alias Fliegl Ferencz volt uradalmi vadőr özvegyének. Az elhunyt báró Liphay Frigyes tamásdai uradalmához tartozó Papliget pusztán állott mint uradalmi vadőr szolgálatban, hol egy vad-orzó által szolgálatának teljesítése közben fejbe lövetett s kapott sebébe belehalt. Az elhunyt az Országos Gazda-

sági Munkás- és Cselédségélypénztárnál az 1900. évi XVI. t. cz. 8. §-a alapján volt balesetre biztosítva s ezen az alapon utaltatott ki özvegye részére a halálosági segély.

Nyugdíj és Segélybiztosítások. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárnál a következő biztosítások foganatosítottak. Darnóczy Sándor háromszékvármegyei erdőőr a rendes tagok IV. csoportjában háromszoros tagsággal segélyre; Olesvári Zsigmond alsófehérvármegyei erdőőr a rendes tagok I. csoportjában kétszeres tagsággal nyugdíjra és balesetre és Schreiber Lajos szintén alsófehérvármegyei erdőőr a rendes tagok IV. csoportjában négyszeres tagsággal, segélyre biztosított.

Állati járványok. Az országban elterjedt száj- és körömfájásról, mely hazánk szarvasmarha- és sertésállományát meglepte, a földművelésügyi miniszterium a következő tájékoztatást adta ki:

— Igaz, hogy az egész országban rohamosan elterjedt a száj- és körömfájás állatállományunk között. Azt hiszük azonban, hogy nincs ok különös aggodalomra. Mindenekelőtt szükségesnek tartjuk a fogalmak tisztázását. Marhavész nincs Magyarországon. A marhavész a keleti állatpestis, a melynek pusztításaitól mindeddig sikerült megóvni hazánkat. A száj- és körömfájás időnkint rendszeresen bejárja Európát és akkor a leggondosabb védekezés sem használ ellene. Körülbelül minden hat évben meglátogat bennünket a baj.

Most keletről jött és huzódik nyugat felé. Már elterjedt az egész országban és szünőfélben van. Az első esetek Erdélyben, Háromszék megyében történtek még júliusban. A földművelési miniszter rögtön elküldött öt állatorvost egy állategészségügyi felügyelővel a helyszínére, minden intézkedést megtettek, de a baj terjedését, mint a dolog természetében van, nem lehetett megakadályozni.

A betegség lefolyása különben enyhe. Elhullások alig történnek; csak a rossz állapotban levő állatokra, azoknak is bornyaira veszedelmes a betegség. Épen azért a földművelési miniszterium ahhoz a módszerhez fordult, hogy a betegséggel beoltja az egészséges állatokat és így a járvány lefolyását gyorsítani igyekszik. Ez azzal az egyszerű módszerrel történik, hogy egy ronggyal a beteg állatról átviszik a fertőzést az egészségesre. Okos, felvilágosult gazda nem szegül ellene az ilyen beoltásnak, mert hisz a fertőzést úgy sem lehet kikerülni; a ki azonban nem egyezik bele, annak a marháját természetesen nem oltják be.

Máig mintegy kétezernyolevszáz községből jelentettek be száj- és körömfájásos fertőzést.

A földművelésügyi miniszter úr egyébként rendeletet adott ki, a mely szerint a járvány miatt zár alatt levő községekből is lehet külön engedély nélkül állatokat a budapesti piacra szállítani, olyan udvarokból, a melyekben beteg állat hivatalos megállapítás szerint nincsen. Megjegyzendő, hogy az egészségügyi hatóságok a »vészmentes« udvarok olyan értelmezésének sem állják

utját, hogy ha valahol állatmegbetegedés fordul elő, a beteg állatot áttelepítik más udvarba és akkor a fertőzött udvar vészmentesnek számít.

Időjelzés. A «Meteor» december második felére a következő időjelzést teszi közzé:

December hó 2-ik felének változási napjai 15, 16, 23, 26, 28 és 31-re esnek. Ezek közül legerősebb hatásuk a 15-iki, mely esapadékos, havas, a 26-iki hideg, szeles, esetleg viharos jelleggel. Ezek szerint e hó második felében a hideg idő veszi át az uralkodást, úgy, hogy a hideg jelleg kevés kivétellel a hónap egész második felében megmarad havas, szeles, sőt viharos időjárással. E hó 12-én éjjel 11 órakor Holdunk a Szaturnus bolygó előtt vonult el és azt teljesen elfödte. A kik még együttállást nem figyeltek meg, azok előtt — ha a Hold Földközeli helyzetéből kifolyólag netán itt-ott bekövetkezett borulat azt látni engedte — ez az együttállás érdekes tünemény volt.

Humor. Nászúton: — Mit jelent ez a fütty Ferikém?

— Közeledünk egy állomáshoz vagy egy alagúthoz.

— Jaj csak inkább alagút lenne!

*

Idősebb orvos, fiatal kollégájához: A bakterologia behozta világosan, hogy a csokolózás igen veszedelmes dolog kolléga úr!

Fiatal orvos: Bizony, néha házasság is támad belőle.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetését, hogy erdészeti állású létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság főnöke, Durugy József m. kir. erdőlegényt a laposnyai erdőgondnokság irodájából a reketői m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó III. számú alsó-bélesvölgyi védkerületbe (Béles lakhelylyel), Naitra János m. kir. segéderdőőr a sárkányi m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó ujsinkai védkerületből ugyanezen erdőgondnokság bárczavölgyi védkerületébe (Ruderita lakhelylyel), Kovács Sándor m. kir. erdőőrt pedig a fehéregyházai és buni telepes erdőbirtokról a sárkányi m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó V. számú védkerületbe (Ujsinka lakhelylyel) helyezte át.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a címszalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközi a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomtatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy fölszöveges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

Erdőgondnokság, Tamási. Az erdőőrök a jövő évi baromfi eserekiosztás alkalmával részesülhetnek tenyészanyagban, ha eziránt jövő év május végéig az illetékes (pécsi) m. kir. állattenyésztési felügyelőséghez folyamodnak.

S. J. Mangalicza ártányokat (herélt kanok) legjobban beszerezhet ottani legközelebbi vásárban vagy hetipiaczon, esetleg valamelyik ottani tenyésztőnél. Yorksiri tenyészkecát pedig a sárvári m. kir. tejgazdasági iskolánál. Megjegyzem, hogy az ily nagy távolságról az ily nagy és drága tenyészanyag szállítással együtt sokba kerül és kisebb gazdánál, különösen félévben

való tenyésztésének semmi előnye és így semmi értelme nincs. Ha közönséges hazai, ottani sertéseit jól tartja, jól gondolja és jó kannel párosítja, sokkal szebb pénzügyi eredményeket érhet el, mint egy kényesebb fajtával való kísérletezéssel. (bl.)

P. A. A hiányzó lapok megküldése iránt intézkedtünk. Olvassa el a 22. és 23. számban a Házi- és vadállataink ragadós száj- és körömfájásáról szóló közleményeket, ezekben megtalálja kérdésre a feleletet. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

H. A. 1. A czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk — 2. A «Vadász-Lap» kiadóhivatala Budapest, VIII. Gyöngyútka-utca 13 szám alatt van. Előfizetési díja egész évre 12 kor., az Országos Magyar Vadászati Védegylet tagjai részére pedig 8 kor.

U. M. Főzökönyv igen sok van. Ezek közül a legelterjedtebbek a következők: Divat Ujság főzökönyve, ára: 6 kor.; Rézi néni szegedi szakácskönyve, ára: 5 kor., Zilahi Ágnes: Valódi magyar szakácskönyv, ára: 3 kor. 60 fill. Valamennyi kapható a Pátria r. t. könyvkereskedésében Budapest (IX., Üllői-út 25 szám).

F. I. 1. A czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk. — 2. Előfizetése már december 1 én lejárt.

Sz. Gy. Kérvényét nem az erdőgondnokság, hanem a hivatal útján kell felterjesznie.

O. J. Abba mi nem folyhatunk be, hogy a város az Ön fizetését emelje. Forduljon felettes hivatalához és azt kérje meg, hogy eszközöljön ki az Ön számára magasabb fizetést és hogy nyugdíjra biztosítsa az Országos Gazdaság Munkás és Cseléd-segélyző pénztárnál.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1910. évi november hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Klenóczy jegyzőség hd. 16-15. Garay Vendel hd. 2.— Steiger Ervin hd. 3-30 és 2-30 Lochián Viktor hd. 4-90. L. Sülle T. hd. 1-68, Faragó Béla hd. 36-96, Hontbesenyői urad. hd. 25-55. Szeifert Antal hd. 6-35 Brassó város hd. 15-93. Földmiv. minist. hd. 46-30.

1 koronát fizettek: Jákló Mátyás, Lakatos Béla, Szabó József, Czvegrosch András, Pelmezei József, Perbócz István, Czere Sándor, Misuts Ferencz, Udvari Rudolf, Marián Lázár, Soltész Sándor, Kisujszállási Bálint.

2 koronát fizettek: Gorajszky Pál, Tiszóczky József, Bakos János, Bekes Dezső, Fodor István, Horváth András, Huszágh Adolf, Szilágyi Palkó, Udvardy József, Varga Imre, Bóna Endre, Kovács Kálmán, Vancsa Dávid, Holdosi Ferencz, Vancsa Simon, Wunder Lajos, Fehér József, Ecker István, Vörös János (2.40), Rotlár József, Larkó András.

3 koronát fizetett: Bakk Ferencz.

4 koronát fizettek: Braunsteiner Gyula, Benkő Rezső, Podbieli urad. erdőgond., Sárga Dezső, Hinfner György, Kelemen József, Somogyi Géza.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

29 éves, kiscsaládú, szakvizsgázott erdőőr, ki középiskolát is végzett, kitünő bizonyítványokkal rendelkezik, kisebb erdőbirtok önálló kezelését elvállalja; korrekt vadász, ki kizárólag hivatásának él. Állását márczius—áprilisban elfoglalná. Címe a szerkesztőségénél megtudható. (36.)

Állást keres, jelenleg kiszolgált szakaszvezető, a ki négy középiskolát és erdőőri szakiskolát végzett és a ki az erdészeti szakvizsgát jó sikerrel letette. Erdészet, vadászat, fáczántenyésztés, valamint irodai teendőiben jártas, azonnali belépésre ajánlkozik. Címe a szerkesztőségénél megtudható. (37.)

Kiszolgált esendőr, szakvizsgázott erdőőr, az újévre állást keres. Az erdészet körében megkívántató dolgokat, a vadtenyésztést, gondozást, a fővadászkészítést szakszerűen érti, ebbeli bizonyítványai kitünők. Címe a szerkesztőségénél megtudható. (38.)

HIRDETÉSEK

39 éves, erőteljes, nős, r. kath. vallású, szakiskolát végzett erdőaltiszt, a ki eddig 16 éven át kisebb erdőbirtokot és egy mészkőbányát önállóan kezelt, irodai munkálatokban jártas, beszél, ír magyarul, tótul és szóban németül, hasonló, vagy megfelelő erdőaltisztit állást keres. Címe a szerkesztőségénél. (2-5.)

Szakvizsgázott főerdőőr, kinek a mesterséges fáczánnevelésben, voliérfelállításban, szóval az erdő- és vadkezelésben kellő jártassága van, birtokeladás végett újévre állást keres. Cím: Garai Vendel, főerdőőr, Jandos pusztá, u. p. Murakeresztúr. (3.III.3.)

Szakvizsgázott I. osztályu erdővéd, ki a magyar, német és tót nyelvet úgy írásban mint szóban bírja, jó írása van, ki az erdészeti könyvelésben és az erdészet terén kellő gyakorlattal bír s a ki jó vadász s a kártékony vadak irtásában ügyes, azonnali belépésre kerestetik.

Fizetése: havi 100 kor., szabad lakás és fűtés, két tehénnek legelő és osztalék.

Ajánlatok küldendők: Birtokkezelőség Bodokapusztá, u. p. Meczenzéf, Abauj-Torna megye. (4. III. 3.)

A ki hárs- és nyárfáját kedvező árban értékesíteni akarja, az küldjön ajánlatot a «Vesuvius» magyar gyufagyári r. t.-hoz Győrött.

A Vas, Zala, Somogy, Varasd, Verőcze, Belovár és Körös megyékből beérkező ajánlatok előnyben részesülnek. (5. III. 3.)

Pályázati hirdetmény

Alulírt erdőhivatalnál megürült 2 erdőőri állás, 780 kor. fizetés, szabad lakás, 24 m³ tűzifajárandóság és egy tehén és egy borjú nyári legeltetéséből álló javadalmazás mellett. Szabályszerű nyugdíjra a kinevezendő igényt nyer. Nős egyének előnyben részesülnek. Erdőőri szakvizsga megköveteltetik, úgy a magyar nyelv bírása. Románul vagy németül tudók szintén előnyben részesülnek.

Nadrág, 1910 nov. 14.

(6. II. 2.) *Nadrági vasipar társulat erdőhivatala.*

87551—I/B-1. sz.

Termelt és rakodókra szállított fenyőrönk és fenyőszálfa eladása.

Az ungvári m. kir. főerdőhivatalnál zárt ajánlatok útján eladásra kerül a fenyvesvölgyi m. kir. erdőgondnokság uzsoki vágásai hagyásfaiból az 1909/10. évi téli idényben és 1910. év nyarán termelt, az uzsoki

«Luzsánki» nevű ideiglenes rakodóra kifuvarozott s részben még kiszállítás alatt levő, összesen mintegy 2318 drb., mintegy 1704-20 köbméter jegenyfenyő-rönk és jegenyfenyő szálfá.

Kikiáltási egységár: köbméterenkint, választék-különbőség nélkül, a nevezett rakodón 6 korona, szóval hat kor.

Bánatpénz: 1000, azaz egyezer korona.

Az árverési feltételek értelmében kiállított írásbeli zárt ajánlatok legkésőbb 1910. évi december hó 28-ika délutáni 5 órájáig nyújtandók be az ungvári főerdőhivatalnál, a hol is azok 1910. évi december hó 29-én délelőtt 10 órakor nyilvános eljárás mellett felbontásra kerülnek.

A versenytárgyalási általános és részletes feltételek, ajánlati űrlap és boríték az ungvári m. kir. főerdőhivataltól megszerezhetők.

Budapest, 1910. évi december hóban.

(7.) **M. kir. földművelésügyi miniszter.**

86852/1910. I/B-1. sz.

Tölgy és egyéb kemény épületi és tűzifa értékesítése tővön.

A lugosi m. kir. erdőigazgatóság kerületében az alább részletezett s vevő által saját költségén kihasználható, illetőleg kitermelendő és kiszállítandó faanyagok tővön az erdőben zárt írásbeli versenytárgyaláson eladtnak.

Eladásra kerül:

I. A padurányi m. kir. erdőgondnokság ohaba-szerbaskai erdőrészében az I. vágássorozatban kijelölt 153 kat. holdnyi vágásterületen 1911—1915. években, vagyis 5 év alatt kihasználható, mintegy 6121 m³-re becsült tölgy, cser, bükk és gyertyán épületi s műszerfára, továbbá mintegy 33667 űrm³ vegyes hasáb, dorong és galy tűzifára becsült állomány.

Kikiáltási ár: 153,571 korona.

Bánatpénz: 15,400 korona.

II. A padurányi m. kir. erdőgondnokság dubesti erdőrészében az II. vágássorozatban kijelölt 368-5 kat. holdnyi vágásterületen 1911—1915. években kihasználható s mintegy 15,638 m³-re becsült tölgy, cser és gyertyán épületi fára, továbbá mintegy 77,498 űrm³ vegyes hasáb, dorong és galy tűzifára becsült állomány.

Kikiáltási ár: 306,343 korona.

Bánatpénz: 30,600 korona.

III. A németgladnai m. kir. erdőgondnokság bukovcezi erdőrészében az I. vágássorozatban kijelölt 12-0 kat. holdnyi vágásterületen 1911. évben kihasználható s mintegy 260 m³-re becsült tölgy, cser, bükk és gyertyán épületi s műszerfára, s összesen mintegy 2847 űrm³ vegyes hasáb, dorong és galy tűzifára.

Kikiáltási ár: 8100 korona.

Bánatpénz: 800 korona.

IV. A németgladnai m. kir. erdőgondnokság draxinyesti erdőrészében az II. vágássorozatban kijelölt 11-52 kat. holdnyi vágásterületen 1911. évben kihasználható s mintegy 515 m³-re becsült tölgy, cser, gyertyán s bükk épületi s műszerfára, s mintegy 2738 űrm³ vegyes hasáb, dorong és galyfára becsült állomány.

Kikiáltási ár: 13,831 korona.

Bánatpénz: 1400 korona.

V. A németgladnai m. kir. erdőgondnokság kisszur-doki erdőrészében az III. vágássorozatban kijelölt 25-70 kat. holdnyi vágásterületen 1911. évben kihasználható s mintegy 1914 m³-re becsült tölgy, cser, gyertyán és bükk épületi s műszerfára s mintegy 9781 űrm³ vegyes hasáb, dorong és galy tűzifára becsült állomány.

Kikiáltási ár: 53,863 korona.

Bánatpénz, 5400 korona.

VI. A németgladnai m. kir. erdőgondnokság furdiai erdőrészében, a IV. vágássorozatban kijelölt 40-33 kat. holdnyi vágásterületen 1911. évben kihasználható s mintegy 1768 m³-re becsült tölgy, cser, gyertyán és bükk épületi és műszerfára s mintegy 8304 űrm³ vegyes hasáb, dorong és galy fára becsült állomány.

Kikiáltási ár: 37,300 korona.

Bánatpénz: 3700 korona.

Az írásbeli ajánlatok minden vágásra külön-külön, de egy ajánlati űrlapon teendők s legkésőbb 1910. évi december hó 29-ike délutáni 5 óráig mutatandók be az erdőigazgatóságnál, a hol is azok 1910. évi december hó 30-án délelőtt 10 órakor az erdőigazgatóság hivatalos helyiségében nyilvános felbontásra kerülnek.

Az általános árverési és szerződési feltételek a lugosi m. kir. erdőigazgatóságnál a hivatalos órák alatt betekintheők, az ajánlati űrlap és az ehhez tartozó boríték pedig ugyanott beszerezhető.

Budapest, 1910. évi november hó 29-én.

(8.) **M. kir. földművelésügyi miniszter.**

87961—I/B-1. sz.

Termelt fenyőhaszonfa eladás.

A besztercebányai m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó mihálytelki erdőgondnokság kerületében termelt és erdei rakodókra kihozott, összesen 4484-77 köbméter fenyőhaszonfa két eladási csoportra megosztva zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladni.

Az ajánlatok, melyek legkésőbb 1910. évi december hó 28-ig nyújtandók be Besztercebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál, folyó évi december hó 29-én délelőtt 9 órakor Breznóbányán a m. kir. főerdőmérnök irodájában tartandó versenytárgyaláson fognak nyilvánosan felbontatni.

A faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, eladási feltételek, ajánlati űrlap és boríték a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál és nevezett erdőgondnokságnál szerezhetők be.

Budapest, 1910. évi december hó.

(9.) **M. kir. földművelésügyi miniszter.**

1910/3608. sz.

Helyreigazítás.

A Földművelésügyi m. kir. Minister úr 86782/I. B-1. számú intézkedésére már közzétett és a folyó évi december hó 15-én megtartandó feladási versenytárgyalásról szóló hirdetményben az első eladási csoport alatt felajánlt hántatlan fenyőmúhasáb mennyisége nem egyszáz, hanem egyezer űrköbméter.

Liptó-Ujvárott, 1910. évi december hó 3-án.

(10.) **M. kir. főerdőhivatal.**

Uri ruhák készítéséhez való

jó brünni posztót és Lódent

legjutányosabb gyári árakon szállít

Etzler és Dostal, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.

Dús mintagyűjtemény az őszi és téli évszakra megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(I. VI. 6.)